

EXTERN KVALITETSGRANSKNING av specialiseringstjänstgöring

Björkskatans hälsocentral

Klinik

Allmänmedicin

Specialitet

2024-09-05

Datum

Luleå

Ort

Annika Pahlmblad och Katarina Bengtsson

Inspektörer

SOSFS 2015:8

HSLF-FS 2021:8

Föreskrift

Vid två parallella utbildningar – enligt SOSFS 2015:8 och HSLF-FS 2021:8 års föreskrifter – bedöms följsamheten i förhållande till båda. Om brister påvisats vad gäller följsamheten till någon av föreskrifterna krävs en handlingsplan.

Observera att bedömning av följsamhet till föreskrift, allmänna råd och kvalitetsindikatorer gäller både SOSFS 2015:8 och HSLF-FS 2021:8, såvida inte annat anges.

Styrkor

- Varierat och brett patientklientel med goda möjligheter att utveckla sin allmänmedicinska kompetens.
- Engagerad hälsocentralschef som är insatt i ST-utbildningen.
- Studierektorerna arbetar aktivt för att försäkra sig om att samtliga delmål uppnås trots brist på allmänläkare. Detta genom att organisera aktiviteter som journal clubs , handledningstillfällen med återkoppling mm.
- Bra övergripande dokument för ST-utbildningen.
- Studierektorerna uppmuntrar till deltagande i Balintgrupp.
- Välfungerande digital återkommande undervisning genom ALK-funktionen som komplement till ST-träffarna.

Svagheter

- Få fast anställda specialister i allmänmedicin.
- Ingen organiserad bakjoursverksamhet finns vid beredskapsjour för ST-läkaren.

Förbättringspotential

- Överväg att utöka handledningstiden så att det finns tid för reflektion och kontinuerlig genomgång av delmål.
- Lägg in medsittningar i schemat regelbundet så att dessa blir gjorda.
- Strukturera upp ledarskapsmålet så att man försäkras sig om att man får en progression genom ST-utbildningen.
- Anpassa patienttrycket på ST-läkarna för att på det sättet försäkra sig om att tiden för självstudier kan användas till just detta.
- Överväg att återinföra egna läkarmöten med medicinskt innehåll för att försäkra er om att ST-läkarna får kontinuerlig utbildning i vetenskapligt förhållningssätt.

STRUKTUR

A Verksamheten

Medelstor vårdcentral med 12.000 listade innevånare. Man har ansvar för BVC och SÄBO. MVC finns också på vårdcentralen.

Föreskrift

Den vårdgivare som tar emot läkare för specialiseringstjänstgöring ska ansvara för att det finns förutsättningar för att genomföra sådan tjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Det finns skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur verksamhetens specialiseringstjänstgöring ska genomföras.
- Vårdgivaren tillhandahåller skriftliga riktlinjer för hur bedömning av ST-läkarens kompetens ska göras.
- Tjänstgöringen är tillräckligt allsidig.

Kvalitetsindikator

- Det finns rutiner som, utöver extern granskning, anger hur kvaliteten i ST-utbildningen kontinuerligt ska utvärderas och säkerställas.

Gradering

2015	2021	
☒	☒	A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
☐	☐	B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
☐	☐	D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

B Medarbetarstab och interna kompetenser

På vårdcentralen tjänstgör två specialister i allmänmedicin, omräknat till heltidstjänster två. Bägge specialisterna har handledarutbildning. Man har två ST-läkare samt en BT-läkare med integrerad BT/ST-tjänst. Ingen AT-läkare vid inspektions tillfället.

Föreskrift

- Den huvudansvariga handledaren har ett bevis om specialistkompetens i avsedd specialitet.
- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har genomgått handledarutbildning.
- Övriga handledare är legitimerade läkare med relevant specialistkompetens.
- Det finns tillgång till specialistkompetent studierektor, som har genomgått handledarutbildning.
- Det finns tillgång till handledare i en omfattning som motsvarar behovet av handledning.
- Det finns tillgång till medarbetare som kan ge nödvändiga instruktioner.

Allmänna råd

- Studierektor har relevant specialistkompetens.

Kvalitetsindikator

- Det finns generella skriftliga instruktioner för hur handledningen av ST-läkare ska gå till.
- Handledarna ges minst en gång per år möjlighet till utbildning/uppdatering/kompetensutveckling inom området.
- Det finns skriftlig uppdragsbeskrivning för studierektorn.

Gradering

2015 2021

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

Stora och välutrustade lokaler. Adekvat digitalt kliniskt beslutstöd finns.

Föreskrift

Den vårdgivare som tar emot läkare för specialiseringstjänstgöring ska ansvara för att det finns förutsättningar för att genomföra sådan tjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket enligt SPUR-modellen innebär att:

- Utrustning för diagnostik, utredning och behandling är adekvat.
- Utrustning för mottagningsverksamhet, möten och behandlingskonferens på distans är adekvat.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarna har tillgång till funktionell arbetsplats.
- Det finns tillgång till relevanta IT-baserade kliniska beslutstöd, sökbar vetenskaplig databas samt stöd från bibliotek eller FoU-enhet under hela specialiseringstjänstgöringen.

Gradering

2015	2021
☒	☒ A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
☐	☐ B. Socialstyrelsens föreskrifter.
☐	☐ D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens upplägg

Bra skriftliga dokument för hur ST-tjänstgöringen ska genomföras. Goda möjligheter både till jourtjänstgöring och beredskap men man bör försäkra sig om att det finns tillgång till stöd av specialist i allmänmedicin. Det finns för närvarande ingen leg.läkare på enheten som väntar på ST-tjänst i allmänmedicin.

Föreskrift

Den vårdgivare som tar emot läkare för specialiseringstjänstgöring ska ansvara för att det finns förutsättningar för att genomföra sådan tjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket enligt SPUR-modellen innebär att:

- Verksamheten tillhandahåller skriftliga riktlinjer för hur målbeskrivningen ska uttolkas, samt styrande dokument för tjänstgöringens upplägg. Dessa ska vara kända och användas.
- Jourtjänstgöring/beredskap utgör en adekvat del av tjänstgöringen.
- Alla ST-läkare har lika rättigheter, skyldigheter och möjlighet att uppnå målen i målbeskrivningen oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Föreskrift

- Verksamhetschefen på det tjänstgöringsställe där en ST-läkare genomför sin huvudsakliga tjänstgöring har det övergripande ansvaret för ST-läkarens ST-utbildning.
- Den ansvariga verksamhetschefen ansvarar för att det för varje ST-läkare tas fram ett individuellt utbildningsprogram och att det för varje ST-läkare utses en huvudansvarig handledare.
- Varje ST-läkare har ett utbildningsprogram som utgår från målbeskrivningen och som omfattar de utbildningsaktiviteter som behövs för att uppfylla kompetenskraven i målbeskrivningen.
- Utbildningsprogrammet följs upp regelbundet och revideras vid behov.
- Studierektorn samordnar ST-läkarnas interna och externa utbildningsaktiviteter.

Allmänna råd

- Studierektorn är en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.
- I studierektorns arbetsuppgifter ingår att ansvara för att utarbeta introduktionsprogram för ST-läkarna.
- Studierektorn tar del av kompetensbedömningarna.

Kvalitetsindikator

- Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen.
- Leg läkare som arbetar vid enheten med sikte på ST och som avslutat sin BT och/eller BT-läkare som påbörjat sin ST med BT vid enheten har tillgång till individuella utbildningsprogram och handledning i enlighet med ST.

Gradering

2015	2021	
☒	☒	A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
☐	☐	B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
☐	☐	C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
☐	☐	D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

E Handledning och kompetensbedömning

Handledningen är inplanerad och genomförs regelbundet men utgår inte från IUP:n på ett strukturerat och återkommande sätt. Kompetensutvärderingar görs men skulle kunna planeras in på ett mer regelbundet och genomtänkt sätt. Åtgärder krävs.

Handlingsplan inkommen, gradering justerad till C.

Föreskrift

- Varje ST-läkare ges kontinuerligt handledning i form av stöd och vägledning med utgångspunkt i det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns en utsedd huvudansvarig handledare för varje ST-läkare.
- Varje ST-läkare har tillgång till en handledare för varje del av tjänstgöringen.
- Den huvudansvariga handledaren bedömer ST-läkarens kompetensutveckling kontinuerligt, med utgångspunkt i målbeskrivningen för specialiteten och det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns fastställda rutiner för bedömningar av ST-läkarens kompetens.
- Verksamheten har rutiner för hur den kontinuerliga bedömningen dokumenteras (För ST enligt 2015:8 är verksamhetschef ansvarig enligt ovan)

Föreskrift (endast 2021)

- Ändamålsenliga metoder används för bedömningar av ST-läkarens kompetens.

Allmänna råd

- ST-läkaren bör, utöver handledning, få fortlöpande instruktioner, samt återkoppling från de som har gett instruktionerna.
- Handledningen är inplanerad i den ordinarie tjänstgöringen för huvudansvarig handledare och ST-läkare.
- Den huvudansvariga handledaren tjänstgör vid det tjänstgöringsställe där ST-läkaren genomför sin huvudsakliga specialiseringstjänstgöring. Om så inte är fallet ska vårdgivaren på något annat sätt säkerställa att huvudhandledaren är tillgänglig för handledning och även i övrigt har förutsättningar att utföra sitt uppdrag.
- Varje handledare har genomgått handledarutbildning som tillgodoser kraven enligt föreskriften.
- Om det finns en risk för att en ST-läkare inte kommer att uppfylla kompetenskraven bör det leda till en åtgärdsplan. En åtgärdsplan bör omfatta justeringar i det individuella utbildningsprogrammet, förändringar i vårdgivarens utbildningsinsatser eller tydligare krav på ST-läkarens insatser.

Allmänna råd (endast 2015)

- Ändamålsenliga metoder används för bedömningar av ST-läkarens kompetens.
- Verksamhetschefen eller motsvarande håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Kvalitetsindikator

ST-läkarnas sidutbildning följs upp.

Gradering

2015 2021

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

F Teoretisk utbildning

Studierektorerna ordnar utbildning för regionens samtliga ST-läkare fyra timmar varannan vecka. Det finns en utbildningsplan med olika teman. ST-läkarna ges möjlighet att föreläsa och få återkoppling på detta samt också reflektera i grupp. Studierektorerna anordnar också internat två gånger per år. Internutbildning sker i form av föreläsningar digitalt en gång i veckan som planeras av allmänläkarkonsulter och som ST-läkarna får delta i. Inga regelbundna läkarmöten genomförs för närvarande på enheten på grund av just nu för få läkare vilket gör att det finns brister i internutbildningen.

Föreskrift

Den vårdgivare som tar emot läkare för specialiseringstjänstgöring ska ansvara för att det finns förutsättningar för att genomföra sådan tjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket enligt SPUR-modellen innebär att:

- Teoretiska utbildningsmoment och kurser planeras in i enlighet med målbeskrivningen och individuella utbildningsprogrammet.
- ST-läkarna genomgår den utbildning som planerats i enlighet med målbeskrivningen och det individuella utbildningsprogrammet.

Allmänna råd

- Det individuella utbildningsprogrammet innehåller planerade interna utbildningsaktiviteter.
- Det individuella utbildningsprogrammet innehåller planerade externa utbildningsaktiviteter.
- Det individuella utbildningsprogrammet innehåller planerad tid för självstudier.

Kvalitetsindikator

- Den teoretiska interna utbildningen är systematiskt uppbyggd med koppling till Socialstyrelsens delmål.

Gradering

2015	2021	
☐	☐	A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
☐	☐	B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
☒	☒	C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
☐	☐	D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete

Studierektorerna anordnar en vetenskaplig strimma med två träffar varje termin där man diskuterar vetenskapliga artiklar och ST-läkarna uppmuntras att starta journal clubs på sin hälsocentral. Det är viktigt att man återstartar läkarmöten med vetenskapligt innehåll med tanke på intern utbildningen av ST-läkarna. Kvalitetsarbete görs men skulle kunna uppmuntras att utföras mer fortlöpande.

Föreskrift

- ST-läkarens kompetens inom medicinsk vetenskap bedöms utifrån kunskap kring vetenskapliga metoder och forskningsetiska principer.
- ST-läkaren bedöms utifrån förmågan att kunna kritiskt granska och värdera vetenskaplig information, samt i sitt arbete ta ansvar för att omsätta och tillämpa denna kunskap.
- ST-läkaren deltar i systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete i sådan utsträckning att förutsättningar för delmåluppfyllelse föreligger.

Föreskrift (endast 2015)

- Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.
- Det finns goda förutsättningar för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.
- Det finns goda förutsättningar för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete.

Allmänna råd

- ST-läkaren ges möjlighet till utbildning inom patientsäkerhetsarbete och systematiskt kvalitetsarbete.

Kvalitetsindikatorer

- Under det senaste året har av ST-läkare genomförda arbeten publicerats och/eller presenterats (av ST-läkaren) vid vetenskapliga/professionella sammankomster.
- Det finns tillgång till ett välfungerande doktorandprogram.
- Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur.

Kvalitetsindikator (endast 2021)

- ST-läkare ges möjlighet att medverka i forskningsprojekt under arbetstid.

Gradering

2015 2021

☒	☒	A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
☐	☐	B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
☐	☐	C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
☐	☐	D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

Läkarstudenter och BT-läkare finns på hälsocentralen och handleds av ST-läkarna. Handledning på handledning görs men skulle kunna struktureras upp och göras mer regelbundet. ST-läkarna erbjuds även att handleda och få återkoppling på detta i studierektorernas regi. Under ST-träffarna bereds ST-läkarna möjlighet till att undervisa och får återkoppling på detta.

Föreskrift

- ST-läkaren ges förutsättningar att kontinuerligt utveckla ledarskapskompetens i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren bedöms kontinuerligt i medicinskt ledarskap och multiprofessionellt samarbete och återkoppling sker.
- ST-läkaren genomgår utbildning i hälso- och sjukvårdens förutsättningar i enlighet med målbeskrivning.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i kommunikativ kompetens.
- ST-läkarens kommunikativa kompetens bedöms fortlöpande och återkoppling sker.
- ST-läkaren bereds möjlighet att planera och genomföra undervisning.
- ST-läkarens kompetens i undervisning bedöms fortlöpande och återkoppling sker kontinuerligt.
- ST-läkaren bereds möjlighet att handleda medarbetare och studenter.
- ST-läkarens kompetens i handledning bedöms fortlöpande och återkoppling sker kontinuerligt.

Allmänna råd

- ST-läkaren bereds möjlighet att undervisa under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att själv handleda under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att delta i reflektion i grupp i enlighet med målbeskrivningen.

Kvalitetsindikatorer

- Det finns möjlighet att auskultera hos chefer och ledare inom organisationen.

Gradering

2015	2021	
☒	☒	A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
☐	☐	B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
☐	☐	C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
☐	☐	D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

HANDLINGSPLAN

Björkskatans hälsocentral - Allmänmedicin

Under granskningen påvisades brister vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Verksamheten har efter granskningen inkommit med följande handlingsplan.

E.Handledning och kompetensbedömning

Varje ST-läkare ges kontinuerligt handledning i form av stöd och vägledning med utgångspunkt i det individuella utbildningsprogrammet.

Planerad åtgärd

I samband med revidering/genomgångar av ST-läkarens utbildningsplan, vid årsträffar och vid specialistkollegium görs avstämning kring om det finns identifierade svaga områden med behov att särskilt fokusera på i den kommande delperiodens tjänstgöring och utbildning. Planering görs då för att genomföra detta. När det under löpande arbete identifieras svagheter eller brister i kompetensen så justeras planen även fortlöpande utifrån detta behov. ST-läkaren har schemalagd sittande handledning med huvudhandledare minst en timme per vecka, kontinuerlig handledning dagligen av bakjour i aktuella patientfall och har möjlighet att rådfråga valfri kollega när behov uppstår. I handledningssituationer både sittande och i det dagliga arbetet inleds alltid med att ST-läkaren lägger fram sitt ärende och egna plan, därefter ställer specialisten reflekterade frågor för att stödja ST-läkaren i sin egen analytiska förmåga, stödja differentialdiagnostiskt tänkande och förmåga att ta perspektiv samt förmåga att fatta egna beslut. I samband med handledningen reflekteras i därför lämpliga fall, kring etiska perspektiv, kring konsultationsteknik för att komma längre i anamnes och informationsinhämtning. I sittande handledning läggs tonvikt i början av ST på patientfall, signeringslista, inkommande svar samt hur ST-läkaren mår, hinner med, upplever läkarrollen. Samtidigt tränas och återkopplas samtliga grundläggande kompetenser såsom konsultationsteknik, läkemedelsanvändning, myndighetsutövning rehabilitering mfl delmål enligt målbeskrivningen. När ST-läkaren blivit varm i kläderna kan mindre tid läggas på det rent medicinska handläggandet och större tonvikt i vid etiska frågeställningar, konsultationsteknik, systematisk kunskap kring läkemedel, försäkringsmedicin, rehabilitering, myndighetsutövande/lagstiftning m fl delmål. I slutet av ST blir ofta handledningen mindre fokuserad på enskilda handläggningsfrågor och tonvikten ökar på att fördjupa och utveckla kompetenserna inom samtalsmetodik, etik, kulturella variabler, ledarskap, organisation, samhällets olika samarbetspartner, myndighetsutövande mfl delmål. Under sista halvåret har bemanningssituationen varit väldigt utmanande, vilket har inneburit en ökad arbetsbelastning och ökad stress för alla personalkategorier. ST-läkarna har naturligtvis påverkats av detta och handledningstiden har gått till att få hjälp med så många patientfall som möjligt för kunna "jobba undan" olika ärenden. Handledningen har då blivit mindre strukturerad och inte berört alla områden. Vi försöker nu utöka handledningstiden efter behov och vi använder oss av handlednings checklista, dvs en mall som är just framtagen för att kunna upprätthålla en strukturerad handledningstid och beröra alla områden, enligt Socialstyrelsens målbeskrivning.

Datum när åtgärden ska vara genomförd

2024-10-31

Ansvarig för genomförandet

Julia Niva

Datum för uppföljning

2025-05-15

Ansvarig för uppföljningen

Erika Norberg

